

Máme tleskat RADARU?

George W. Bush a vlády České republiky a Polska tvrdě prosazují umístění prvků protiraketové obrany ve Střední Evropě. Jen málo místních lidí si myslí, že je to rozumný nápad. Zatímco vládní představitelé dvou zmíněných zemí tento projekt silně podporují, průzkumy veřejného mínění ukazují, že většina obyvatel je proti.

GREENPEACE

► Zvýší americká radarová základna bezpečnost České republiky?

Americká radarová základna má údajně zvýšit naši bezpečnost. Toto tvrzení je však velmi sporné. Protiraketové obrana v ČR a Polsku je především určena k obraně území USA. Předurčují ji k tomu technické parametry. Je konstruována k sestřelování raket ve střední fázi letu, nikoliv raket již padajících na naše území. O tom, že má radar a antirakety chránit i Českou republiku, se začalo hovořit až poté, kdy myšlenka vybudování americké základny u nás narazila na nečekaný odpor veřejnosti.

Pochybnou se zatím jeví i funkčnost celého systému obrany proti raketám s dlouhým doletem. Spolehlivost zatím zdaleka neprokázal ani za ideálních podmínek během testů. Mnoho amerických odborníků i politiků pochybuje, že bude vůbec někdy fungovat.

Nejvíce rozpaků však budí oficiálně udávaný důvod, proč má radarová základna u nás vlastně stát. Tím důvodem jsou zatím neexistující jaderné zbraně Íránu nesené neexistujícími raketami s dlouhým doletem. Rovněž je třeba velké dávky fantazie, aby si člověk dokázal představit, že Írán jiná země vypálí na USA nebo Evropu mezikontinentální střelou a bude přitom riskovat, že vzápětí zmizí z povrchu zemského.

Není v této situaci ani tak podstatné, jakými zbraněmi by případný útočník na radar zaútočil, daleko podstatnější je skutečnost, že se vystavíme permanentní hrozbě, kterou nebudeme moci účinně ovlivňovat. Radar, který má stát v Brdech, by

byl především hlavním senzorem protiraketové obrany, jehož zneškodnění by ochromilo celý systém. Jelikož naváděcí systémy jsou v každé válce primárním cílem útoku, je pravděpodobné, že i radar v České republice by se stal terčem v konfliktu, který by Spojené státy vyvolaly.

Ačkoliv jsou Spojené státy vyspělou demokracií, události kolem války v Iráku ukázaly, že Bushova vláda byla schopná prostřednictvím mediální propagandy vnutit americké veřejnosti vstup do války na základě naprosto lživých argumentů. Jakou máme záruku, že Bushova či jakákoliv příští americká administrativa nerozpoutá další válku pod zcela falešnou záminkou? Jelikož do využívání radaru nebude mít Česká republika co mluvit, může se stát, že budeme zataženi do konfliktu, jehož průběh nebudeme moci ani v nejmenším ovlivnit. Poneseme pouze veškeré následky.

➤ **Mají o radaru rozhodnout jen politici bez účasti veřejnosti?**

Patrná je snaha politiků vyhýbat se otevřené diskusi o samotném smyslu radarové základny. S občany není konzultována základní otázka, která je v rozhodování o tom, zda radar ano či ne, zcela zásadní: jakou cestou se má ubírat naše a evropská bezpečnost. Veřejnost je urputně přesvědčována o prospěšnosti radaru, k dispozici přitom stále nejsou ani hodnověrné informace o vlivu zařízení na život v bezprostředním okolí, ať již jde o zdraví lidí, o životní prostředí nebo i o problém rušení rádiového spojení nejrůznějšího druhu (rozhlasový a televizní signál, mobilní telefony a podobně). Neexistuje zatím žádná studie či hodnověrný materiál, ve kterém by tyto otázky byly jasně zodpovězeny, a vzhledem k rychlosti politických jednání nezodpovězeny zůstanou asi až do konečného rozhodnutí.

Zvolení představitelé by v každém případě měli respektovat vůli voličů, zvláště pokud jde o rozhodnutí v tak závažné věci, jakou je umístění prvků protiraketové obrany cizího státu na domácím území. Argument, že za obyvatele mají v otázce amerického radaru rozhodnout politici, není přijatelný, neboť ani jedna z politických stran před volbami v roce 2006 neoznámila svůj postoj k této věci. Občané tak neměli šanci vyjádřit hlasováním svůj názor na základnu a předat svým zástupcům mandát k rozhodování.

Bohužel i lidem žijícím v blízkosti vojenského újezdu, kterých se tato otázka týká ze všech nejvíc, je nepokrytě dáváno najevo, že na jejich názoru nesejde a že místní referenda nemají údajně

žádnou hodnotu. Z občana, před volbami moudrého a vědoucího, je rázem primitivní individuum, které se nedokáže rozhodovat, zatímco z poslance, před volbami „jednoho z nás“, je náhle výborně informovaný příslušník elity.

➤ Komu projekt protiraketové obrany prospívá?

Celý projekt protiraketové obrany vyhovuje vojensko-průmyslovému komplexu v USA, ale i v Rusku. Pro zbrojařské firmy ve Spojených státech představuje protiraketová obrana neomezený zdroj peněz. Systém totiž bude neustále nákladně „vylepšován“ v reakci na snahy jiných států ho nějakým způsobem přelstít. Dokonce i jeho nefunkčnost je pro dodavatele vlastně výhodou, neboť mohou neustále žádat o další a další prostředky, aby problémy překonali. Konečnou fází projektu, se kterou se Spojené státy nikterak netají, bude umístování zbraní na oběžnou dráhu a tedy porušení další smlouvy, tentokrát o využívání kosmického prostoru.

I v Rusku budou mít zbrojařské firmy hody, neboť nové americké základny v Evropě poskytnou Kremlu záminku k intenzivnějšímu zbrojení. Přidají se jistě i další státy včetně Číny. Pochopitelně, že se ve světě intenzivně zbrojí už nyní, avšak instalace prvků protiraketové obrany v Evropě posune závody ve zbrojení do zcela nových dimenzí. Češi v tom všem pak budou hrát trapnou roli, kdy jedné straně (USA) poskytnou území k instalaci zbraňového systému a druhé straně (Rusku) budou za dodávky ropy platit peníze, za které si tato země pořídí zbraně určené k vymazání Čech z mapy.

➤ Jakým hrozbám čelíme?

Stejnému vojensko-průmyslovému komplexu rovněž vyhovuje vyostřování mezinárodního napětí. Čím větší napětí, tím větší poptávka po zbraních. Již první měsíce po oznámení záměru umístit ve Střední Evropě prvky americké protiraketové obrany ukázaly, že tento krok skutečně mezinárodní napětí zvýší. Rusko oprášilo slovník z dob studené války, zmrazilo své závazky vyplývající ze Smlouvy o konvenčních ozbrojených silách v Evropě a vyhrožuje namířením raket na cíle u nás i v jiných částech kontinentu. Silácké řeči o tom, že se nenecháme zastrašit, zní sice hezky, avšak nemění nic na faktu, že je zde zcela zbytečně posilováno napětí mezi státy a prostředím, ve kterém žijeme, se stává nebezpečnějším. Toto je skutečná hrozba budoucnosti, nikoliv neexistující jaderné zbraně na neexistujících nosičích.

Přitom se nedá říci, že bychom již dnes globálním nebezpečím nečelili. Jedná se však o problémy, jejichž řešení vyžaduje poněkud jiné prostředky. Nejde jen o terorismus, proti němuž jsou antirakety s radarem zcela bezcenným nástrojem. Stejně tak i hlad a chudoba se dají těžko sestřelit.

Jako možná největší hrozba současnosti a budoucnosti se jeví dopady klimatických změn na naše životy. O závažnosti tohoto problému jsou přesvědčeny nejen tisíce vědců, ale i stále větší část veřejnosti. Dokonce i prezident Bush údajně chápe, že globální oteplování je dnes vůbec největší bezpečnostní hrozbou. Přesto, ačkoliv je protiraketový systém nesmírně drahý a zatím technicky nefunkční, mnozí politici z řad propagátorů radaru současně argumentují, že ochrana proti klimatickým změnám je příliš drahá a nejsou na ni peníze.

> Jak zajistit bezpečnost?

Pro skutečně dlouhodobou a globální bezpečnost (tedy ne tu, ke které jedna strana nutí zbraněmi druhou) je podstatná vzájemná důvěra opřená o mezinárodní smlouvy a jejich dodržování. Můžeme odsuzovat země jako Severní Korea, Írán nebo i Rusko (což je skutečně zapotřebí) pro porušování dohod, ale západní země musejí jít současně samy příkladem. Jinak budou mít ostatní pocit, že existuje dvojitý metr, jehož míry stanovuje jenom západní svět. Důsledné dodržování smluv, důsledné odzbrojování a snižování napětí mezi státy je nejúčinnější ochranou proti válkám a terorismu.

Měli bychom rovněž snižovat naši závislost na ropě a neobnovitelných zdrojích energie. Pomůžeme tím snížit jak riziko ničivých následků klimatických změn, tak i riziko budoucího celosvětového konfliktu o zásoby těchto surovin.

GREENPEACE

Prvního pluku 12/143, 186 00, Praha 8 – Karlín
Tel.: 224 319 667, 603 443 140, Fax: 233 332 289
E-mail: greenpeace@ecn.cz
web: www.greenpeace.cz